

Guadalupe Ortiz de Landáuzuri.
Foto: prelatura de l'Opus Dei.

L'alegria de Guadalupe

José Carlos Martín de la Hoz

Postulador diocesà de la Causa de canonització de Guadalupe Ortiz de Landázuri

Fa uns mesos, vaig tenir l'alegria de compartir unes hores amb un bon grup de professors i alumnes de la Universitat Internacional de Catalunya (UIC), per parlar del perfil humà i espiritual de la doctora en Ciències químiques Guadalupe Ortiz de Landázuri (1916-1975), que va ser beatificada el passat 18 maig.¹

En aquella ocasió, em vaig aturar en un record personal esdevingut feia 45 anys. Precisament, el dia 12 d'octubre 1974, la doctora Carmina Virgili (Barcelona, 1927-2014), eminent catedràtica d'Estratigrafia de la Facultat de Ciències Geològiques de la Universitat Complutense de Madrid, començava el curs acadèmic ordinari, acabada d'arribar dels Estats Units, amb una brillant lliçó magistral, en la qual es detenia extensament a analitzar l'objecte material i l'objecte formal de l'assignatura que anava a desenvolupar aquell any. Ho va fer glossant amb tota naturalitat les idees de sant Tomàs contingudes en els primers articles de la *Summa Teològica*, quan el d'Aquino s'atura a explicar que la Teologia és veritable ciència².

En efecte, la doctora catalana Carmina Virgili demostrava amb aquestes citacions que ella era una veritable científica que sabia harmonitzar les diverses maneres i metodologies que s'havien d'emprar segons quina fos la ciència que s'estigués tractant, ja que tots els sabers mostren un reflex de la ment del creador.

Es tractava de la primera catedràtica de la Facultat de Geologia de Madrid i, com a científica, havia demostrat que es trobava a l'avantguarda en la investigació i en els coneixements més avançats del seu temps. Ella posseïa un extraordinari afany de buscar la veritat, en harmonia entre fe i ciència i, per de comptat, de treballar a favor de la dignitat de la persona humana.

Al cap d'uns anys, el seu afany de servei als altres, la va portar a abandonar la docència universitària i una brillant carrera com a investigadora, per ser, ja en els temps de la democràcia, una de les primeres dones a ocupar el càrrec, dins el Ministeri d'Educació, de Secretària d'Estat d'Universitats.

Quan escoltava les classes de la professora Virgili, mig en castellà, mig en català, mig en francès i mig en anglès –perquè passava d'una llengua a

una altra amb la major naturalitat, si ho demana l'assumpte tractat–, em va venir al cap allò que deia sant Josepmaria en aquella famosa homilia pronunciada al campus de la Universitat de Navarra l'any 1967: «en la línia de l'horitzó, sembla que s'uneixin el cel i la terra, però no, allà on de veritat s'uneixen és als vostres cors, quan viviu santament la vida ordinària.»³

El valor de la vida corrent i el treball professional

Així, doncs, amb tota naturalitat, començarem per avançar la primera conclusió: la química, com totes les ciències i qualsevol de les activitats humanes, és un camí veritable per anar al cel, per exercitar les virtuts cristianes i per contribuir a la perfecció de la creació. I, per descomptat, per gaudir desxifrant la natura creada per Déu, perquè, com deia sant Albert el Gran, químic i teòleg del segle XIII, tot el que és racional és compatible amb la fe: «el món natural és un llibre escrit per Déu».⁴

En segon lloc, desitjo plantejar una segona conclusió, i és que tots estem cridats a la santedat, com va proclamar el Concili Vaticà II en la Constitució

*Com afirmava sant Joan Pau II, al
començament del document
programàtic Novo Millennio ineunte:
«La pastoral de l'Església de segle XXI
serà la pastoral de la santedat».*

Lumen Gentium, en el seu número 11, és a dir, a ser models i intercessors davant de Déu de la nostra família, dels nostres amics, de l'ambient on hem viscut i dels companys amb els quals hem compartit un ambient professional i

social. Encara més: com afirmava sant Joan Pau II, al començament del document programàtic *Novo Millennio ineunte*: «La pastoral de l'Església de segle XXI serà la pastoral de la santedat».⁵

En definitiva, podem i hem de –amb la gràcia de Déu– fer realitat el dogma de la Comunió dels sants que cada setmana afirmem amb el Símbol dels Apòstols en la Missa de diumenge i que s'expressa molt bé en aquestes belles paraules de l'Escriptura: «Que brilli la vostra llum davant dels homes, perquè vegin les vostres bones obres i glorifiquin el vostre Pare del cel» (Mt 5,16). Hem de viure la nostra vida cristiana de manera que els homes se sentin moguts a donar glòria i a conèixer Déu.

Una cadena d'homes i dones que uneix la terra i el cel

D'altra banda, i anem ja entrant en matèria, Déu ha previst que els homes ens encaminem cap a Ell a través d'altres homes i que a l'Església formem una formidable família, unidíssima entre els qui estem ara treballant a la terra, els que s'estan preparant en el purgatori i els que ja gaudeixen de la felicitat eterna amb Déu al cel.

*Guadalupe Ortiz de Landáuzuri (esq.)
Foto: prelatura de l'Opus Dei.*

Alguns cristians, d'entre tots els sants del cel, són cridats per Déu perquè, després de la seva mort, es converteixin en models i intercessors d'una part significativa del Poble de Déu, que això vol dir ser beat, o de la totalitat del Poble de Déu, que això és ser un sant.

Quan la nostra Mare l'Església inscriu en el catàleg dels beats i sants un determinat Servent de Déu, vol dir que s'ha conclòs un llarg i exhaustiu estudi, on s'han recollit les proves suficients per poder afirmar que s'ha escoltat la veu del poble de Déu i, sobretot, que s'ha pres nota de la veu de Déu que ha ressonat en forma de miracle provat.⁶

Anotar-lo al catàleg dels beats i sants implica que l'Església, moguda per l'Esperit Sant, el proposa als fidels com a model i intercessor davant de Déu per a una part considerable del Poble de Déu o per a la totalitat del Poble de Déu.⁷

Així, doncs, hem començat recordant Carmina Virgili i ara desitgem presentar Guadalupe Ortiz de Landáuzuri (1917-1975), doctora en Ciències Químiques i catedràtica d'Institut de Física i Química, una de les primeres dones de l'Opus Dei, que va morir amb fama de santedat i que el 18 de maig va ser beatificada i, per tant, proposada per l'Església Catòlica com a model i intercessora per als homes i dones de segle XXI.

Les dues van pertànyer a una generació de dones que van tirar endavant en un país destrossat per una guerra civil i que van treballar seriosament

per construir una societat digna, justa i solidària, que van portar el geni femení amb tota naturalitat al món de la ciència, de l'art, de l'ensenyament, de l'advocacia o de l'arquitectura.

Una generació que reconstruir infraestructures, va crear ocupació, va elaborar un teixit familiar, sanitari, educatiu, social i econòmic i tantes altres activitats humanes, i, en definitiva, va bastir una cultura que, amb tota naturalitat, va desembocar en cultura democràtica que va transformar aquelles ruïnes en una societat moderna i desenvolupada.⁸

Guadalupe com a model i intercessora al segle XXI

Ara, amb aquesta beatificació, Déu ens proposa Guadalupe com a model i intercessora perquè nosaltres aconseguim una nova cultura i civilització que està sorgint a començaments del segle XXI. Una mica diferent de la cultura i civilització d'etapes anteriors i que encara no sabem com serà, però el que sí que és segur és que serà global, feminista i digital.

Encara més: serà una civilització plena de valors cristians, si els homes i dones que lideren el canvi cultural ho són i, per tant, serà necessari que tots posem en joc, amb generositat, els talents rebuts i totes les nostres qualitats.

És lògic que, davant la beatificació de la primera dona i de la primera fidel laica de la prelatura de l'Opus Dei, Guadalupe Ortiz de Landázuri, ens preguntem quin és el missatge que vol comunicar-nos Déu a nosaltres homes i dones del començament de segle XXI que com ella hem estat cridats a la plenitud de la vida cristiana.

Així, doncs, com que Guadalupe és proposada per l'Església com a model i

Déu ens proposa Guadalupe com a model i intercessora perquè nosaltres aconseguim una nova cultura i civilització que està sorgint a començaments del segle XXI.

intercessora, és el moment de fer-nos, si més no, dues preguntes. La primera seria quins són a grans trets les virtuts i qualitats de Guadalupe, i en què ens hem de fixar ara nosaltres, a l'inici del nou mil·lenni.

I, en segon lloc, davant de quin tipus de problemes o dificultats hem d'acudir a ella com a intercessora davant de Déu, és a dir, quin seria la seva *especialització*.

La segona pregunta és força més fàcil i senzilla de respondre. Així que començarem per aquí. Guadalupe està cridada a ser una intercessora preparada per ajudar-nos davant de Déu per fer front a les dificultats materials i espirituals que solen presentar-se en la vida quotidiana del cristià normal i corrent. A més, les nostres necessitats sempre seran acollides amb la seu maternal disposició.

Guadalupe Ortiz de Landázuri, Mèxic.
Foto: prelatura de l'Opus Dei.

Pel que fa a la primera pregunta –de què és model Guadalupe–, la resposta ja va arribar de mà de la Congregació per a les Causes dels sants, quan el 4 de maig de 2017 va publicar, amb l'autorització del papa Francesc, el Decret de Venerable: «Déu estima el qui dona amb alegria» (2 Cor 9, 7). La Serventa de Déu Guadalupe Ortiz de Landázuri es va lliurar completament i amb alegria a Déu i al servei de la seva Església, i va experimentar intensament l'amor diví».

Servir Déu amb alegria

El millor que podríem fer per entendre l'alegria de Guadalupe seria posar música i escoltar atentament la lletra d'un *corrido* mexicà que van compondre per a la beata Guadalupe a la ciutat de Mèxic, poques setmanes després de conèixer-la, en el qual s'expressa molt bé com era aquesta química del nostre temps: «La sonrisa de Guadalupe es más contagiosa que una peligrosa enfermedad.»

Amb aquesta tornada, cantaven alegrement a Guadalupe quan es reunien aquelles joves en conversa familiar, i, certament, resumeix molt bé el que aquelles dones van observar en ella mentre quedaven amarades de l'esperit cristià que els havia vingut a transmetre.

Precisament, Mercedes Eguibar, la primera biògrafa, quan pretenia resumir el caràcter de Guadalupe escrivia: «Era una dona molt intel·ligent. Tenia una presència significativa, amb una personalitat molt acusada i distingida. Semblava tímida, entrava en el diàleg amb gran respecte cap a l'altre. El seu rostre era encisador i convidava a somriure. Un somriure obert que rares vegades perdia i que convidava a quedar-se al seu costat. La seva riallada sonora era com una campana que repica sense que el soroll molesti, era contagiosa.»⁹

I hi afegia Obdulía, una mexicana sensible que la va conèixer en els primers anys cinquanta: «No sabia dir què tenia el seu somriure... No era “*apapachadora*”, però tu senties el seu afecte i el seu interès per tot el que et passava, sempre tenia temps per donar-te'l.»¹⁰

Han passat molts anys des de la mort de Guadalupe, el temps suficient per poder sospesar la seva vida, la seva obra, el seu solc i poder fer un senzill balanç de la seva manera de viure, del seu caràcter i de l'abast de la seva fecunda existència.

Efectivament, l'Esperit Sant ens ha volgut recordar a través d'aquesta beata propera que hem de servir Déu amb alegria. Encara més: sembla que Déu desitja que Guadalupe hagi estat escollida per subratllar davant del món aquesta virtut.

L'alegria, el bon humor, fins i tot les riallades de Guadalupe, són veritablement indicatives de la seva confiança total en Déu i en sant Josepmaria, com recorden totes les persones que la van conèixer, i han quedat immortalitzades per sempre en el seu àlbum fotogràfic i en tots els documents del procés de canonització.

Tot seguit, hi podríem afegir aquelles altres virtuts característiques d'una veritable científica, apassionada per la química, com ara la humilitat per treballar, estudiar, ser tenaç, ordenada i constant per investigar, tot buscant no els resultats aparents o la brillantor humana, sinó l'aplicació de la ciència a la vida. Com diria el Papa Francesc, una santa normal: «M'agrada veure la santedat en el poble de Déu pacient: en els pares que crien amb tant d'amor els seus fills, en aquests homes i dones que treballen per portar el pa a casa, en els malalts, en les religioses ancianes que segueixen somrient. En aquesta constància per seguir endavant dia a dia, veig la santedat de l'Església militant. Aquesta és moltes vegades la santedat “de la porta del costat”, d'aquells que viuen a prop nostre i són un reflex de la presència de Déu, o, per utilitzar una altra expressió, “la classe mitjana de la santedat”».¹¹

Així mateix, hi afegiria que Guadalupe va ser essencialment una professora de química. Això suposa –ho saben prou bé tots els professors– un lliurament generós als altres que es pot concretar en paciència, dedicació, atenció personal i afecte.

Finalment, no podem acabar aquestes línies sense deixar de recordar que la història de Guadalupe, com la història de qualsevol cristià, és la història de la seva pregària personal i d'haver convertit la química i l'ensenyament en matèria de la seva oració, en conversa amb Déu. Així, doncs, serà fàcil que tinguem química amb ella si procurem aprofitar la seva beatificació per demanar una nova conversió en la nostra vida cristiana.

¹ Cfr. Mercedes MONTERO, *En Vanguardia. Guadalupe Ortiz de Landázuri, 1916-1975*, ediciones Rialp, Madrid 2019, 310 pp.

² Sant Tomàs D'AQUINO, *Summa Teològica*, I, q. 1, a.1.

³ Sant Josepmaria ESCRIVÀ DE BALAGUER, *Converses*, Rialp, Madrid 1967, n. 117.

⁴ Carlos VALIENTE BARROSO (ed.) *Once teólogos ante el diálogo ciencia-fe. Reflexiones filosóficas a la luz de la revelación*, Ediciones Escolar y Mayo, Madrid 2018, p. 8.

⁵ Sant JOAN PAU II, Encíclica *Novo Millenio ineunte*, Roma, 6.I.2001, n.1.

⁶ Vegeu José Carlos MARTÍN DE LA HOZ, *Teología del milagro y causas de canonización*, a *Ius Communis* (Universidad San Dámaso), 5 (2017), 125-138.

⁷ Vegeu José Carlos MARTÍN DE LA HOZ, *La Instrucción Sanctorum Mater. Comentario*, a *Ius Canonicum*, 50 (2010) pp.281-291.

⁸ Vegeu Santos JULIÀ, *Demasiados retrocesos. España 1898-2018*, Galaxia Gutenberg, Barcelona 2019, p. 233.

⁹ Mercedes EGUIBAR, *Guadalupe Ortiz de Landázuri. Trabajo, amistad y buen humor*, ediciones Palabra, Madrid 2001, p. 88.

¹⁰ *Ibid*, p. 161.

¹¹ Papa FRANCESC, Exh. *Gaudete et exultate*, 2018, n.7